

nakłada obowiązek niesienia pomocy wszystkim potrzebującym. Jest więc nakazem sprawiedliwości, by bogaty dzielił się z ubogim, do czego winna go skłaniać miłość do bliźniego, płynąca z poczucia wspólnoty natury ludzkiej⁷. Kto zaś łamie zasady, o których mowa, nie tylko że występuje przeciw prawu natury, ale także obraża prawo Boże. Podobnie Cyceron zakładał, że własność prywatna nie pochodzi z natury, lecz powstała na drodze zaboru, jako że dopiero czyn powołuje do życia własność. Lecz w tym momencie następuje zasadnicza rozbieżność pomiędzy Cyceronem a Ambrozym. Cyceron bowiem przyjmuje, że płody ziemi są wprawdzie przeznaczone dla wszystkich, mimo to nie stanowią "wspólnej własności", a każdy drogą przywłaszczenia może je nabyć na własność indywidualną⁸. Kto zaś - zdaniem Ambrozego - postępuje wbrew zasadzie solidarności i miłości braterskiej, ten łamie prawo natury, gdyż nie może człowiek tylko sam, z dala od innych, mieszkać na ziemi; podobnie u Cypriana, który powiada, iż wszystko to, co pochodzi od Boga, zostało dane dla wspólnej korzyści⁹.

Ambroży, tak jak i większość pisarzy wczesnochrześcijańskich, wychodzi z założenia, że źródłem wszelkiego dobra jest Bóg. A zatem i dobra w węższym pojęciu są bona in se, ponieważ są dziełem Boga i odpowiadają temu przeznaczeniu, jakie im nadał Bóg.

Wszelkie dobra, jakimi dysponuje człowiek, dzieli Ambroży na trzy podstawowe grupy: dobra duszy, dobra ciała i dobra zewnętrzne. Do pierwszych zalicza duszę i jej umysł, do drugiej ciało i jego "władze", a do dóbr zewnętrznych wszelkie dobra materialne, jak własność ziemską, pieniądze, szaty itp. Zarówno dobra duszy jak i ciała otrzymał człowiek w swoje wyłączne władanie. Odmienne sytuacja ma miejsce w przypadku dóbr zewnętrznych, które są przezna-

7 De Nabuthae 5, 19; 5, 23; 5, 25; 7, 37; 8, 40; 9, 41; 10, 45; 11, 49; 13, 56; De officiis III 3, 18-19; I 11, 38; I 28, 32.

8 Por. Cicero, De officiis I 21; Ambrosius, De Nabuthae 1, 7; 12, 53; Expositio in psalmum 118, 8, 22. Cyprianus, Ad Donatum 6, 10; Ad Demetrianum 10.

9 De Nabuthae 1, 2; 3, 12; De officiis I 27, 128; I 28, 132; por. Cicero, De natura deorum II 158; Seneca, Epistola 90, 15.